

NOTAT

Til:

Fra:

Monica Andresen

Unntatt Offentlighet

Offl § 13 Opplysn som er underlagde

teieplikt

Vår ref.

Dato:

09/436-28 /SF-471, SF-551, SF-711,
SF-814, SF-902 /

19.05.2011

Kommune brøt ikke diskriminerings- og tilgjengelighetsloven på grunn av manglende tilrettelegging

Kommunens tiltak for tilrettelegging var tilstrekkelig.

A hevdet at X kommune brøt diskriminerings- og tilgjengelighetsloven på grunn av manglende tilrettelegging. Ombudet kom til at de tilpasninger som var gjort var tilstrekkelige.

A ble ikke stilt dårligere enn andre medlemmer av brukerrådet grunnet sin nedsatte funksjonsevne. Kommunen hadde flyttet møter til mer tilgjengelige lokaler, lovet dekning av kostnader til transport, gitt tilskudd til PC-hold, og arbeidet med anskaffelse av ny webleser. Ombudet mener på bakgrunn av dette, at kommunen ikke handlet i strid med diskriminerings- og tilgjengelighetslovens § 4 i forbindelse med spørsmålet om tilrettelegging.

Saksnummer: 09/ 436

Lovanvendelse: Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4

Hele uttalelsen, datert: 29.04.2011

OMBUDETS UTTALELSE

Sakens bakgrunn

A er medlem i rådet for funksjonshemmede i X kommune. Han har diagnosen multipel sklerose og har dermed behov for forskjellige hjelpemidler og tilpasninger.

Saken reiser spørsmål om indirekte diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne, herunder manglende tilpasninger, behov for hjelpemidler og

kommunens dekning av kostnader i forbindelse med As utførelse av sitt verv og deltakelse på møter i rådet for funksjonshemmede.

Partenes syn på saken

A:

A hevder at X kommune bryter diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, da de i for liten grad har vært villig til å foreta de tilpasninger som han har behov for på grunn av sin nedsatte funksjonsevne, og som kommunen er forpliktet til.

Han har diagnosen multippel sklerose og behovet for tilpasninger og hjelpemidler endres over tid. Han mener at kommunen må foreta tilpasninger og dekke hans kostnader i forbindelse med utførelse av verv i rådet for funksjonshemmede. Mer konkret innebærer kravet hans utgifter til taleprogram, digitalisering, månedlig dekning til PC, utgifter til utskrift av dokumenter, telefonutgifter, reiseutgifter og utgifter til praktisk hjelp i forbindelse med reise.

For det første viser han til at han må tilkalle hjelp for å komme seg inn i bilen for så å kjøre til møtene. Dette koster ham 200 kroner per reise og bør i følge ham dekkes av kommunen. Han har fått vedtak på brukerstyrt personlig assistent, men foreløpig er ingen ansatt og det tar ofte lang tid å finne en egnet assistent.

For det andre mener A at han har behov for PC-utstyr og programmer for å kunne lese dokumenter og forberede seg til møtene. Han viser til at det ofte er store saker om nybygg og ressurskrevende arkitekttegninger gir ham behov for en velfungerende datamaskin.

A klager på at bare kommunestyremedlemmer får et tilskudd på 5000 kroner per år til delvis dekning av bruk av data og skriverkostnader. A hevder at han er veldig avhengig av slikt utstyr på grunn av sin nedsatte funksjonsevne, herunder kognitiv nedsettelse og lesevansker på grunn av dobbeltsyn. Han anfører at kommunen ikke vil kostnader for nødvendig tilpasning av leseplass i hjemmet, som taleprogram, skanner og utskrifter. Han har i dag tilskudd til datamaskin fra hjelpemiddelsentralen.

For det tredje viser A til at kommunen i tidligere korrespondanse har sagt at han kan benytte webleseren for å lese møteinnkalling og protokoll. Han mener at dette ikke er tilstrekkelige kilder for å sette seg inn i saker. Videre er mange relevante dokumenter for å sette seg inn i sakene i PDF-format, som ikke er lesbart med tekst til tale program.

For det fjerde hevder A at han også ved bruk av taxi har behov for hjelp for å komme seg ut til taxien, da ikke alle sjåførere anser dette som en del av deres oppgave. Han har fått muntlig informasjon fra kommunen om at de dekker taxi, men vil gjerne ha mer klar informasjon.

For det femte anfører A at møtelokalene i rådhuset hvor disse møtene holdes, ikke har en tilgjengelig inngang og heller ingen handikaptalett.

X kommune:

X kommune avviser at de har diskriminert A, og viser til at saken har vært grundig behandlet i formannskapet i september 2009. Kommunen viser blant annet til k.sak xx/xxx, hvor det i pkt. 1.3 står at:

"Alle kommunestyremedlemmer som ønsker å benytte seg av elektronisk innkalling og saksbehandling gis et årlig tilskudd på kr. 5000,- til delvis dekning av PC-hold, nettilgang, skriverkostnader og drifting av eget utstyr. Dette innarbeides i budsjettet for 2009."

Kommunen har lagt frem A sin klage, i forbindelse med deltakelse i brukerråd, til behandling i formannskapet. I innstillingen til X kommune formannskap av 21. august 2009 ble det foreslått følgende tiltak:

- Årlig tilskudd på 5.000 kroner til delvis dekning av PC-hold osv. vil også bli gitt til A som tilrettelegging for deltakelse i brukerrådet.
- Når A ikke kan bruke egen bil til møter, dekker kommunen utgifter til drosje.
- X kommune vil sørge for en ny versjon av leseWeb 2.0 som også leser opp dokumenter i PDF-format.

- HC-toalett og tilgjengelighet til møtelokaler løses ved at møtene blir lagt til Y eller Z skole inntil rådhuset er rehabilitert.
- Praktisk bistand må løses gjennom å effektivere vedtak om brukerstyrt personlig assistent i samarbeid mellom A og pleie- og omsorgstjenesten.

X kommune viser i sin redegjørelse også til at de har undersøkt mulighetene i forbindelse med deres informasjonssystem ePort. Kommunen har anskaffet en nettleser, men denne har begrensning i forhold til dokumenter i PDF-format. Kommunen har utfordret sin systemleverandør på dette, men har så langt ikke funnet noen løsning. Kommunen anfører at andre nettlesere som blant annet A viser til vil virke på samme måte i deres system.

Rådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt, og det fremgår av vurderingen at de tilpasninger som er mulig å gjennomføre innenfor de økonomiske rammene er gjennomført for A.

Rettslig grunnlag

Ombudet kan gi uttalelse om hvorvidt et forhold er i strid med bestemmelsene i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og arbeidsmiljøloven, jf. diskrimineringsombudsloven § 3 tredje ledd, jf. § 1 andre ledd nr. 3 og 4.

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven trådte i kraft 1. januar 2009 og § 4 første ledd forbyr direkte og indirekte diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnlattelse har som formål eller virkning at personer på grunn av nedsatt funksjonsevne blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon. Med indirekte diskriminering menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som fører til at personer på grunn av nedsatt funksjonsevne stilles dårligere enn andre.

Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål, og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller dem som forskjellsbehandles, anses ikke som diskriminering etter loven her.

Dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, skal det legges til grunn at diskriminering har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for *handlingen, unnlatelsen eller ytringen* sannsynliggjør at det likevel ikke har skjedd diskriminering, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13.

I tillegg til forbudet mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne, skal en arbeidsgiver foreta rimelig individuell tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver for å sikre at en arbeidstaker eller arbeidssøker med nedsatt funksjonsevne kan få eller beholde arbeid, ha tilgang til opplæring og annen kompetanseutvikling samt utføre og ha mulighet til fremgang i arbeidet på lik linje med andre, jf. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 12 første ledd.

Brudd på plikten til individuell tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver regnes som diskriminering, jf. § 12 sjette ledd.

Ombudets vurdering

Ombudet skal ta stilling til om manglende tilrettelegging for deltakelse i brukerråd er i strid med forbudet mot indirekte diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne.

Innledningsvis vil ombudet kort kommentere forholdet til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 12 og arbeidsgivers plikt til individuell tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver. Denne saken gjelder tilrettelegging i forbindelse med As utførelse av verv som medlem i rådet for funksjonshemmede i X kommune. Slike verv er ikke å anse som et ansettelsesforhold og følgelig vil ikke § 12 komme til anvendelse på dette forholdet. Vurderingen blir derfor om tilretteleggingen eller mangel på sådan er i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne, jf § 4.

Dersom ombudet finner at det er *grunn til å tro* at nedsatt funksjonsevne har hatt betydning for manglende tilrettelegging for utførelse av verv, går bevisbyrden over på kommunen. Kommunen må da sannsynliggjøre at diskriminering ikke har skjedd.

Det første spørsmålet er om A er blitt behandlet dårligere enn andre var/ville ha blitt behandlet i en tilsvarende situasjon, og om forskjellsbehandlingen i så fall hadde sammenheng med den nedsatte funksjonsevnen. Kravet innebærer at det må påvises en faktisk negativ virkning for personer med nedsatt funksjonsevne sammenlignet med personer som ikke har nedsatt funksjonsevne.

X kommune anfører at de fra 200x har innvilget et årlig tilskudd på 5.000 kroner til PC-hold og lignende også til A, på lik linje med kommunestyremedlemmene. I tillegg har de søkt å tilrettelegge og gjennomføre tilpasninger så langt det er mulig ut fra kommunens økonomi.

I utgangspunktet var det bare kommunestyremedlemmer som kunne få et årlig tilskudd på 5.000 kroner for å dekke PC-hold, nettilgang, skriverkostnader og drifting av eget utstyr. Den 21. august 200x ble det vedtatt av formannskapet at også A som medlem av brukerrådet ville få et slikt årlig tilskudd.

Kommunen har også bekreftet at A vil få dekket kostnader til drosje til utvalgets møter, når han ikke kan bruke egen bil. I tillegg har kommunen flyttet møtene til lokaler i nærheten som er mer tilgjengelige og har handikoptolett.

Videre viser X kommune til at de også har anskaffet en nettleser, men denne har begrensning i forhold til dokumenter i PDF-format. Kommunen er i samarbeid med sin leverandør om å finne en mer fullstendig løsning.

Avslutningsvis har kommunen anført at spørsmålet om praktisk bistand for at A skal komme seg inn i bilen må løses gjennom å effektivere vedtak om brukerstyrt personlig assistent i samarbeid mellom ham og pleie- og omsorgstjenesten. Som nevnt innledningsvis kan det tenkes at en arbeidsgiver vil være forpliktet til en slik tilrettelegging for at en ansatt kan utføre arbeidet sitt, jf § 12 og arbeidsgivers plikt til individuell tilrettelegging. I denne saken er det imidlertid tale om tilrettelegging for

utførelse av verv i et brukerråd, og dermed mener ombudet at det med bakgrunn i forbudet mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (§ 4), heller ikke kan pålegges kommunen et slikt tiltak.

Kommunen har utfordret sin leverandør til å finne en bedre løsning slik at også A kan få elektronisk tilgang til alle saksdokumenter, selv om de på nåværende tidspunkt ikke har lyktes. På bakgrunn av dette mener ombudet at A ikke stilles dårligere enn andre medlemmer av brukerrådet.

Konklusjon

Ombudet konkluderer med at X kommune ved sine gjennomførte tilpasninger og arbeidet med å finne en bedre webleser, ikke har handlet i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne, jf diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 4.

29.04.2011

Sunniva Ørstavik

likestillings- og diskrimineringsombud